

P-piller på medicinsk indikation

REK dagen 31 januari 2018

Mariann Hansson
Gynekolog
Närhälsan Göteborg

Månatliga blödningar är både
onaturligt och onödigt....

Menstruation

- =reaktion på misslyckad/utebliven befruktning

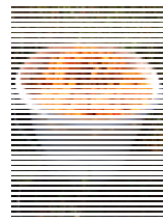
Förekommer hos:

- Homo Sapiens
- Schimpans och vissa apor
- Fladdermus
- Springnäbbmus

Homo sapiens

- Ca 2 miljoner år gammal art i primatfamiljen

- Har levt som jägare/samlare
99,75% av de 2 miljoner åren

Menstruationer hos homo sapiens

Jägaren/samlaren ...

- Menarche vid 16-17 år
- 7-8 förlossningar
- "naturlig amning" = 3 år
(tills barnet kan gå själv.....)
- Sällan mer än 5-6 menstruationer i rad ...

"Moderna människan"

- Menarche vid 12-13 år
- Första barnet vid ca 30 år
- Mer än 200 menstruationer före första graviditeten !!
- "modern amning".... ?

Måns Palmstierna, föreläsning Core Curriculum Gbg 2013

Menstruationer på 2000-talet

- Menarche 12-13 år
- Menopaus 51 år
- 13 menstruationer/år
- Blödning 4-5 dagar
- 2235 mensdagar
... 7 år mens !!

>80 ml → risk för järnbrist
(10-35%)

**25 % av inskrivna på MVC
har tomma järnförråd**

Ian Milsom, SFOG veckan 2015

Helena Kopp Kallner föreläsning mars 2016

Dysmenorre

- 50-90% av kvinnor
- Allvarlig hos 15%
- Endometrios
- 10-15% ?
- ökar ?
- Orsak: retrograd mens?

Hormonella preventivmedel

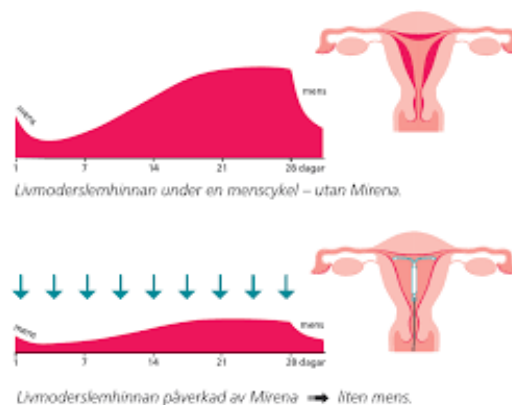
- Gestagen effekt: hämmar endometrieproliferation

- ↓ Menstruation

Amenorre :

- Mirena, Levosert (5år) 26%
- Kyleena (5år) 23%
- Jaydess (3år) 12%

- ↓ Retrograd mens

Gestagena metoder

- Högdosgestagen: P-spruta *Depo-Provera®* var tredje månad
- Mellandosgestagen:
P-stav *Nexplanon®* 3år
- Mellanpiller: *Cerazette®*, *Azalia®*, *Gestrina®*,
Zarelle®, *Vinelle®*, *Desogestrel*
Orifarm-Sandoz-STADA

Kombinerade hormonella metoder

- P-piller
- P-ring
- P-plåster
- Kontinuerlig användning: en "aktiv" tablett dagligen
- uppehåll 4 dagar vid genombrottsblödning
- eller:
- Långcykel: bortfallsblödning när kvinnan önskar det

Migrän

- 15% av flickor 16 år
- 25% av kvinnor i fertil ålder

?

- 22% kvinnor 20-24
- 28% kvinnor 25-29
- 33% kvinnor 30-34
- 37% kvinnor 35-39

[Stewart et al 2008 in Edlow 2010]

Menstruell migrän

Definition

- Huvudvärk av migräntyp som börjar på menstruationens första dag +/- 2 dagar
- Förekommer i minst 2 av 3 cykler
- Ingen aura

Förändringar i östrogen och progesteronnivåer ↗ ↘ ↗

Påverkar flera olika transmittorsystem i hjärnan:

- Opioida
- Serotonerga
- Noradrenerga
- Beta-adrenerga
- Dopaminerga
- GABA
- Påverkar "migräntröskeln"
- minskning av estradiolnivån motsvarande 10µg EE kan utlösa migränanfall hos känsliga individer.

Calhoun LA, Headache 2012

Kontinuerlig p-pilleranvändning

Fördelaktigt vid:

- Menstruell migrän
- PMS/ PMDD
- Dysmenorre
- Endometrios
- Humörsvängningar i samband med "p-piller"
- Lamotriginbehandling vid epilepsi eller bipolär sjukdom

Akne

Mekanismer:

1. Ökad talgproduktion*
2. Abnorm keratinisering*
3. Kolonisering av *Propionibacterium acnes*
4. Inflammation

Orsak:

Ökad androgenproduktion*
Ökad androgenaktivitet i huden
(testosteron → DHT)

Acne vulgaris = tonårsakne

Acne tarda = > 20 år

Kombinerade hormonella preventivmedel

Hämmar FSH och LH insöndring

- Hämning av ovulation
- Hämning av androgenproduktion i ovariet

Östrogen ökar proteinsyntes i levern

- ↑ SHBG
- ↓ fritt testosteron

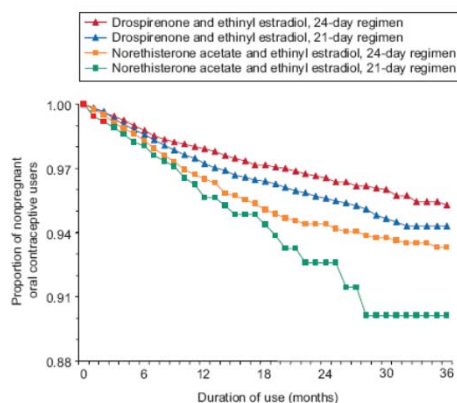
Minskar androgenaktivitet i huden

- testosteron → 5alfa DHT ↓

Alla kombinerade p piller med etinylestradiol har effekt mot akne

21/7? 24/4?

Dinger J, et al. Obstet Gynecol 2011;117:33-40

Pearl Index

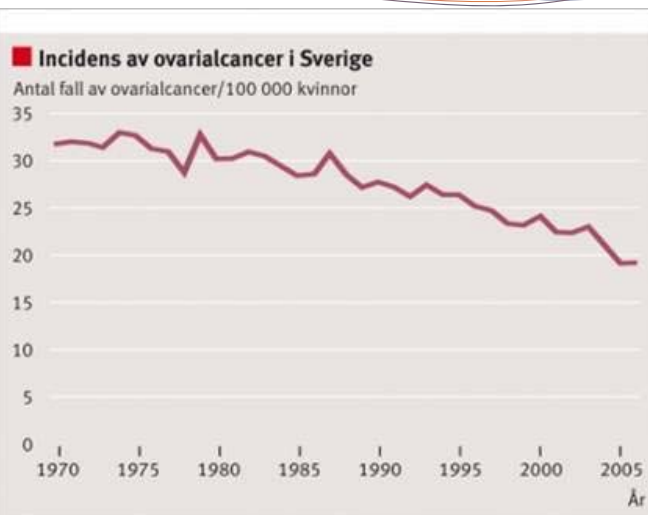
• P-stav	(0,05)	0,05
• Hormonspiral	(0,2-0,33)	0,2-0,33
• Kopparspiral	(0,6)	0,8
• Sterilisering	(0,5) (0,10)	0,5 (0,15)
• P-spruta	(0,2)	6
• P-piller, p-ring, p-plåster	(0,3)	9
• Minipiller	(1,1)	>9
• Kondom	(2)	18
• Avbrutet samlag	(4)	22
• Ingen metod	(85)	85

Information från Läkemedelsverket 2:2 014

Kontinuerlig p-pilleranvändning

Fördelaktigt vid:

- **Behov av effektivt skydd mot graviditet**
- Menstruell migrän
- PMS/ PMDD
- Dysmenorre
- Endometrios
- Humörsvängningar i samband med "p-piller"
- Lamotriginbehandling vid epilepsi eller bipolär sjukdom

"200 000 nya fall och 100 000 dödsfall i ovarialcancer har förhindrats av p-pilleranvändning..."

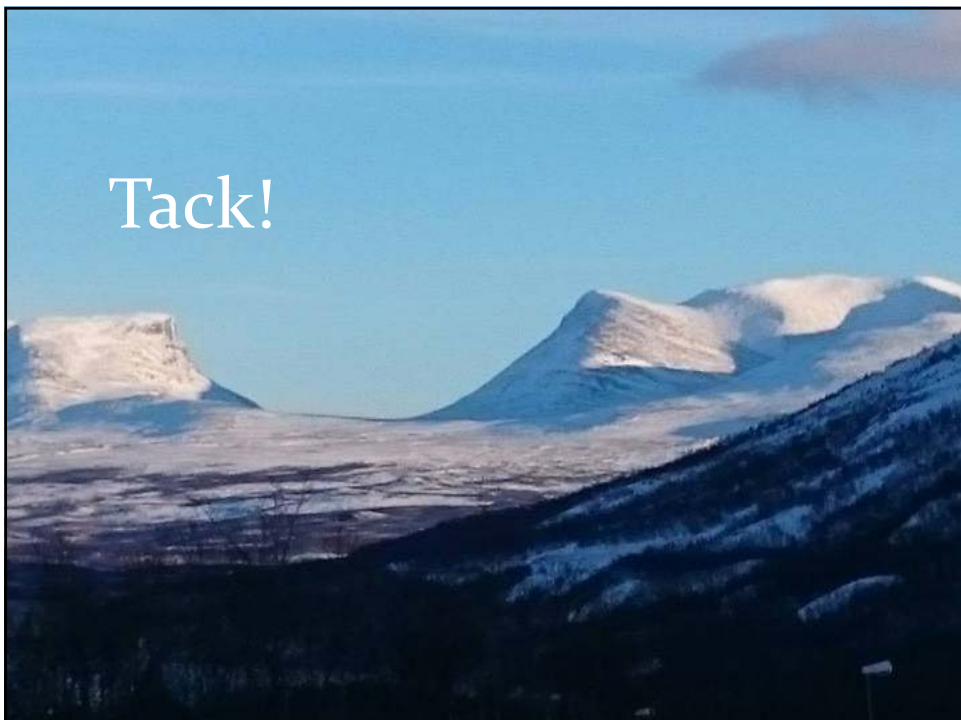
I Milsom, V Odling, Läkartidningen nr 10 2008 vol 105

Contraception and cancer

RCGP: data till dec 2012

- Ovarialcancer 0,66
- Endometriecancer 0,66
- Colorektalcancer 0,81
- Bröstcancer 1,03

Phil Hannaford, SFOG veckan 2015

Tack!